

‘Van elkaar weten wat er achter de heg gebeurt’

Het Groene Lyceum, een verkorte leerlijn vmbo-mbo voor havo/vwo-leerlingen met een praktische leestijl, is een idee geboren aan de keukentafel, net als het Technasium. Van meet af aan ontwikkelden vmbo- en mbo-docenten de route samen. Jan Harbers, projectleider van het eerste uur van hGL van AOC Terra vormt de verbindende schakel.

De voeding voor het idee voor het Groene Lyceum kwam voort uit het gegeven dat het vmbo-groen het erg goed deed. Het groene onderwijs oefende daardoor ook een aantrekkingskracht uit op een substantiële groep havisten en vwo-ers, die bij open dagen aangaven dat ze de sfeer, de combinatie theorie- praktijk en leren in een context op het vmbo groen interessant vonden. Voor die groep bestond er geen aanbod. Voor het mbo waren deze jongeren geen onbekenden: als zij-instromers maakten ze vaak de overstap naar het mbo, nadat ze waren vastgelopen in havo 4. Aldus ontstond de gedachte om een passend aanbod te creëren voor deze leerlingen. Dat gebeurde in samenwerking tussen het vmbo, het mbo en met betrokkenheid van het College van Bestuur. Het leidde tot een verkorte route van vijf jaar, uitmondend in een mbo 4-diploma, dat toegang biedt tot het hbo. In 2006 -het zogenoemde nulde jaar- vonden de voorbereidingen plaats samen met het mbo en ook het hbo om de opleiding op te bouwen. Wekelijks zat

een groep docenten van vmbo en mbo om de tafel om het concept uit te denken. Daarbij werden mensen met diverse expertise, zoals van het CITO en van elektronische leeromgevingen uitgenodigd om voorlichting te geven.

Hobbel

In 2007 zijn de eerste leerlingen in Winsum gestart met de route van het Groene Lyceum. Aanvankelijk was bij de toelating de cito-score (538) sterk richtinggevend. Na een aantal jaren kon men voor het Groene Lyceum de voorspellende waarde van de cito voor het schoolsucces van de leerlingen aan de praktijk toetsen. Vervolgens kreeg bij aanname –naast het verhaal en advies van de basisschool- het cito-leerlingvolgsysteem meer gewicht, en dan met name rekenen-wiskunde en de leesvaardigheid/ begrijpend lezen. In de avo-vakken wordt grofweg de havo-leerlijn gevolgd. Op die leerlijn leggen de leerlingen op enig moment wel het vmbo-examen af. Voor vijf vakken gebeurt dat in leerjaar 3 en voor twee vakken in leerjaar 4.

"We proberen dat voor de leerlingen, die immers daarna gewoon verder gaan, uit de sfeer van eindexamen te houden; het gaat immers om het perspectief en niet om een signaal dat je klaar bent", zegt Harbers. Het vmbo-examen wordt door docenten wel als een 'hobbel' in de leerlijn ervaren.

Omdat het tempo van de leerlingen van hGL hoger ligt, is in het nulde jaar de keuze gemaakt ze niet te mengen met de vmbo-groep. Ook het vijfde jaar in het mbo wordt de groep bij elkaar gehouden. "Dat doen we vooral omdat het zo'n ander type leerling is", zegt Harbers, "een homogene groep is belangrijk voor het succes." Om die reden worden alle leerlingen gediplomeerd op hetzelfde crebonummer. Daarvoor is een crebo gezocht dat zo breed mogelijk is in te vullen en zo breed

mogelijke uitstroombmogelijkheden naar het hbo heeft. Dat werd de opleiding 'manager groene detailhandel', met als onderdelen onder meer handel en het runnen van een onderneming. Die laatste is te koppelen aan meerdere sectoren, bijvoorbeeld aan de techniek of het onderwijs. En daardoor kunnen de leerlingen al in een omgeving oefenen, waarin ze mogelijk in het hbo verder willen. De eerste leerlingen zijn doorgestroomd en waaieren inderdaad breed uit over hbo-opleidingen. De leerlingen worden gevolgd, blijken enthousiast en doen het goed.

Eilandjes

Het Groene Lyceum biedt een doorlopende route. Anders dan na het vmbo groen, wanneer leerlingen breed uitwaaien over opleidingen in verschillende sectoren van het mbo, blijven de leerlingen van het

Groene Lyceum in het mbo wel binnen het groene domein. Biedt de aanpak van het Groene Lyceum aanknopingspunten om meer leerlingen voor 'groen' te behouden? "Er zijn ontegenzeggelijk aspecten waar we met het oog op de samenwerking van kunnen leren", zegt Harbers. Sinds een jaar bestaat er een werkgroep vmbo-mbo

'Kijk eens over de grens'

binnen de organisatie die gericht is op de doorstroom binnen het groen. Die werkgroep kan zijn voordeel doen met ervaringen in het Groene Lyceum. "Kijk over de grens, over en weer" luidt het advies van Harbers. "Het Nederlandse onderwijs bevindt zich op eilandjes. Wanneer zie je leerkrachten van het basisonderwijs een kijkje nemen in het vmbo of andersom? De examens stimuleren dat we allemaal binnen onze eigen muren blijven, want wij zijn er als vmbo voor om leerlingen naar het vmbo-examen te brengen. En is dat gelukt, dan zegt de Inspectie: 'Bravo, jullie zijn een goede school'. Maar het gaat erom of de leerling goed is voorbereid voor het vervolg. Daarvoor moet je op z'n minst weten hoe de leerling in het mbo wordt bediend en wat er van hem/haar wordt verlangd. Omgekeerd heeft

het afnemende onderwijs vaak wat te mopperen: 'ze kunnen niet rekenen' bijvoorbeeld. Dus ga met de school waar de leerling vandaan komt in gesprek. Ik ben ervan overtuigd dat het contact over en weer een bron van succes van het Groene Lyceum is."

Boodschappenjongen

Beide culturen –vmbo en mbo- zaten vanaf het begin samen aan tafel. Op directieniveau vond men elkaar in het idee en van meet af aan hebben docenten het handen en voeten gegeven. Daarin spelen de hGL-Terra-breed middagen, die twee keer per jaar georganiseerd worden, een belangrijke rol. Op die middagen komen alle docenten die lesgeven aan het Groene Lyceum bij elkaar. Na een algemene inleiding, bijvoorbeeld door hbo-docenten of –komende keer- door hbo-studenten afkomstig van hGL- gaan de docenten in vakgroepen uiteen. Dan zitten van de zes vmbo- en drie mbo-vestigingen alle docenten van bijvoorbeeld het vak wiskunde of van beroepsgerichte vakken bij elkaar. De resultaten van de sessies worden plenair teruggekoppeld. Harbers: "De opmerking die steevast gemaakt wordt, luidt: 'Wat heerlijk om ook weer eens over de grens van je eigen vestiging te kijken! We hebben te weinig tijd voor deze uitwisseling, dat zouden we veel vaker moeten organiseren.' Juist omdat op alle vestigingen het concept op identieke

wijze geïmplementeerd is, maakt dat de kans om van elkaar te leren veel groter. Harbers vormt daarin een onmisbare schakel. Zo zijn de Terra-breed bijeenkomsten ook ontstaan. Harbers signaleerde dat zijn rol steeds meer begon te lijken op die van “een boodschappenjongen tussen

‘De kans om van elkaar te leren’

de vestigingen”: overal zit hij aan tafel, hoort waar men tegenaan loopt en deelt dat weer. Op een gegeven moment waren de boodschappen zo talrijk, dat het niet meer viel bij te benen. Inmiddels zitten de opleidingscoördinatoren van alle vestigingen maandelijks bij elkaar om uit te wisselen en af te stemmen. Dat geeft een hoop inzicht, in regelgeving aan de ene en de andere kant, in oorzaken van cultuurverschillen. Het vmbo heeft door de examens weinig ruimte, op het mbo is die ruimte juist groter. Voor vmbo-docenten is het een eye-opener, dat er bijvoorbeeld voor wiskunde geen examen is waar in het mbo naar toe gewerkt wordt en dat er – zonder dat kader- toch betekenisvol onderwijs mogelijk is. Harbers: “Bij een nieuwe leerlijn als het Groene Lyceum is het makkelijker om de discussie over het maken van goed onderwijs dat voorbe-

reidt op de toekomst te voeren. Naar verwachting zal dat bij de technologieroute ook gebeuren. Een van de uitgangspunten bij de start van het Groene Lyceum was dat een docent niet verantwoordelijk is voor het vak, maar voor de (ontwikkeling van de) hele opleiding.”

Snufferd

Ook wat betreft de onderwijskundige aanpak is er spin-off van het Groene Lyceum naar het vmbo. De lesblokken van het Groene Lyceum omvatten 120 minuten, drie blokken op een dag. “Het hbo was daar heel enthousiast over”, vertelt Harbers. “Niet alleen omdat dat beter voorbereidt op de indeling in het hbo, maar ook omdat het beter past bij de praktisch ingestelde leerling, die ook bij de les wiskunde op een ‘klus’ gezet moet worden. Na een presentatie over het Groene Lyceum op de vmbo-school in Assen, vroeg een docent: “Waarom doen we dit niet ook hier in het vmbo?” En zo geschiedde. Alle vmbo-scholen van AOC Terra hebben inmiddels een 60-minuten-rooster, dat veel beter in de pas loopt met het rooster van het Groene Lyceum. Dat was voor iedereen even wennen, maar is wel goed bevallen. Op het mbo loopt het rooster door in blokken van 90 minuten.

De vmbo-groen docent is gewend de vmbo-leerling bij de hand te nemen. Op het

mbo wordt een grotere zelfstandigheid van de leerling gevraagd. Die overgang is nogal abrupt. Vijfdejaars leerlingen van het Groene Lyceum zeggen terugkijkend wel eens: ‘het was te kinderachtig’. En vierdejaars leerlingen, die van mbo-docenten leskrijgen, vinden soms dat ze te weinig proefwerken krijgen en over te grote stukken stof. Harbers: “Bij een doorgaande leerlijn is zelfstandigheid een onderwerp waar je het met elkaar over moet hebben: hoe vaak laat je de leerling op z’n snufferd gaan of neem je hem bij de hand om dat te voorkomen?” De elektronische leeromgeving, waarin de planning over het schooljaar is opgenomen, speelt daarin ook een rol. Verder wordt er aandacht besteed aan en gerapporteerd over competenties van leerlingen die er toe doen voor hun slaagkans in het mbo, zoals samenwerken, informatie verzamelen, presenteren. Maar wel steeds met in het achterhoofd de vraag: Waar doen we het voor? “De neiging is groot je te verliezen in details en het oorspronkelijke doel en je drive uit het oog te verliezen”, waarschuwt Harbers.

Kruisbestuivingen zijn er genoeg. De ouderavond voor leerlingen vanaf leerjaar 4 wordt op het mbo georganiseerd. Leerlingen uit het mbo geven een presentatie aan leerlingen in het vmbo. Nadat de leerlingen in het Groene Lyceum het

vmbo-examen afgelegd hebben, kunnen ze les krijgen van een mbo-docent, of van een vmbo-docent die lesgeven aan deze groep als een leuke uitdaging beschouwt. Die docent kan dan met de leerlingen meegaan in leerjaar 5, naar het mbo. Ook voor docenten die bezig waren hun eerstegraads te behalen bleek het een mooi perspectief en een mogelijkheid ze nog wat langer te binden. En al dat kijken bij elkaar maakt het onderwijs alleen maar beter!

De gouden tip van Jan Harbers: “Als je samen iets wilt bereiken, ga dan vanaf het begin in gesprek op docentniveau. Laat niet eerst de directie het plan bedenken, dat de docenten vervolgens voorgeschoteld krijgen en moeten gaan uitvoeren. Zo organiseer je weerstand en ontnem je docenten het eigenaarschap. De voorbereiding van de doorlopende leerlijn moet je faciliteren, niet met een onderzoeker, maar door docenten met elkaar in contact te brengen. De volgende stap is wat je doet te communiceren naar de rest van het personeel. En steeds weer hernemen: waar doen we dit nou eigenlijk voor?”

Meer informatie:
www.aocterra.nl